

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 9, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 339.9

*Л. О. Петкова,
д. е. н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки,
Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси
Д. М. Паламарчук,
аспірант, Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ГЛОБАЛЬНОГО ІННОВАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ В КОНТЕКСТІ ГЕОЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН

*L. O. Petkova,
Doctor of Economics, Professor, Head of Department of International Economics, Cherkassy State Technological University, Cherkasy
D. M. Palamarchuk,
Graduate student, Cherkassy State Technological University, Cherkasy*

TRANSFORMATION OF THE GLOBAL INNOVATION ENVIRONMENT WITHIN THE CONTEXT OF GEOECONOMIC CHANGES

У статті розглянуто сутність причини та наслідки трансформації глобального інноваційного простору.

The article reviewed the nature, causes and consequences transformation of global innovation space.

Ключові слова: високотехнологічна продукція, науково-дослідна діяльність, платежі за права інтелектуальної власності, глобальна інноваційна мережа.

Keywords: high-tech products, research and development, payments for intellectual property, global innovation network.

Постановка проблеми. В числі домінуючих тенденцій сучасного етапу світового економічного розвитку – загострення протиріч глобалізації, поглиблення та якісні зміни міжнародного поділу праці, посилення взаємозалежності національних економік. На тлі невинного науково-технічного прогресу, іманентною рисою світової економіки стала трансформація глобального інноваційного простору. Ключовими характеристиками останньої є зміни структури міжнародної торгівлі наукоємною продукцією, показників науково-дослідної та інноваційної діяльності в різних країнах, динаміки та структури платежів за використання прав інтелектуальної власності. Дослідження трансформаційних зрушень глобального інноваційного простору має значний рівень актуальності в Україні, з огляду на необхідність розбудови ефективною та конкурентоспроможною національною економікою, заснованою на знаннях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зміни в глобальному інноваційному просторі стали об'єктом вивчення низки зарубіжних та вітчизняних науковців, серед них Ледерман Д., Сасне Л., Клінгер Б., Городниченко Ю., Свейнар Д., Террел К. та ін. Основна увага досліджень зосереджується на проблемах впливу глобалізації на інноваційну діяльність фірм в країнах, що розвиваються, залежність інноваційності економік країн від продуктивності праці, а також інших проявах функціонування глобальної інноваційної мережі. При цьому, недостатньо вивченими залишаються якісні зміни світового інноваційного простору та причини, що їх викликають.

Метою статті є визначення природи, причин та наслідків сучасної якісної трансформації глобального інноваційного простору як передумови забезпечення конкурентоспроможною національного економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Лідерами інноваційного розвитку в сучасному світі є різні за рівнями розвитку країни, що належать до різних класифікаційних груп. Головне, що їх об'єднує – інноваційний характер ключових чинників економічного зростання. Таким чином, для дослідження було відібрано 49 країн, а саме - країни організації економічного розвитку і співробітництва (ОЕСР), країни Європейського Союзу (ЄС), що не входять до складу ОЕСР, країни БРІК, та п'ять країн АСЕАН, що мають найбільші за обсягами валового внутрішнього продукту (ВВП) економіки – це Сінгапур, Малайзія, Таїланд, Філіппіни, Індонезія. Для цілей аналізу всі обрані країни були поділені на дві групи згідно класифікації ООН. Перша група – це розвинуті країни (країни – члени ОЕСР, крім Мексики, Республіки Корея, Туреччини та Чилі; країни – ЄС, що не є членами ОЕСР, – Болгарія, Кіпр, Латвія, Литва, Мальта і Румунія. Склад другою групи утворили країни, що розвиваються – учасники БРІК, країни АСЕАН, а також Мексика, Республіка Корея, Туреччина та Чилі.

В період світового економічного розвитку, починаючи з 1995-1997 рр., лідерство в глобальній інноваційній мережі традиційно утримували розвинені країни. Однак, кінець ХХ – початок ХХІ ст. характеризувався прискореним зростанням трансформаційних економік, країн із зростаючими ринками (емерджентних), що обумовило суттєві зміни в розподілі світового інноваційного лідерства. Так, на кінець періоду, що досліджується, – в 2008-2010 рр., окремі країни, що розвиваються (насамперед, – це країни Південно-Східної Азії) за рядом показників зрівнялись з розвиненими країнами – ключовими учасниками глобальної інноваційної мережі. Упродовж зазначеного періоду в 22 країнах із групи дослідження якісно змінилися показники, що характеризують їх участь в глобальній інноваційній мережі (табл. 1).

Таблиця 1.
Результати переформатування глобального інноваційного простору

Опис	1995-1997 рр.	2008-2010 рр.
Експортер знаннємісткої продукції; Експортер технологій; Приваблива для проведення науково-дослідної діяльності (НДД);	Великобританія;	Швеція; Японія; Бельгія; Нідерланди; Фінляндія;

Експортер знаннємісткої продукції; Експортер технологій;		Франція;
Експортер знаннємісткої продукції; Приваблива для проведення НДД; Імпортер технологій;	Південна Корея; Швеція; Японія; Франція; Німеччина; Нідерланди; Фінляндія; Ізраїль; Китай;	Ізраїль; Південна Корея; Сінгапур; Китай; Словенія; Німеччина;
Експортер технологій; Приваблива для розміщення НДД; Імпортер знаннємісткої продукції;	США; Румунія;	США;
Експортер знаннємісткої продукції; Імпортер технологій;	Мальта; Малайзія; Мексика; Ірландія; Сінгапур; Таїланд;	Мальта; Філіппіни; Угорщина; Малайзія; Таїланд; Ірландія;
Експортер технологій; Імпортер знаннємісткої продукції;	РФ;	Великобританія;
Приваблива для проведення НДД; Імпортер знаннємісткої продукції; Імпортер технологій;	Словенія; Бельгія; Словаччина; Чеська Республіка; Литва; Індія; Болгарія; Канада; Люксембург;	Австрія; Ісландія; Болгарія; Канада; Португалія; Австралія;
Імпортер знаннємісткої продукції; Імпортер технологій; Привабливість для проведення НДД нижче середнього рівня;	Угорщина; Австрія; Естонія; Польща; Латвія; Італія; Іспанія; Норвегія; Кіпр; Португалія; Нова Зеландія; Бразилія; Греція; Чилі; Австралія;	Мексика; Словаччина; Чеська Республіка; Польща; Латвія; Італія; Литва; Індія; Індонезія; Норвегія; Кіпр; Нова Зеландія; Бразилія; Греція; РФ; Чилі; Румунія; Естонія; Іспанія; Люксембург;

*Систематизовано за даними: STAN Bilateral Trade Database by Industry and End-use category [7],

The World Input-Output Database (WIOD): Socio-Economic Accounts [8], UNESCO Institute for Statistics Database [6].

Зміна характеристик обсягів зовнішньої торгівлі високотехнологічною продукцією, обсягів витрат на науково-дослідну діяльність та платежів за технології вказують на існування певних закономірностей розвитку, що проявляються у функціонуванні глобальної інноваційної системи. Основні якісні зміни відбулись за показником привабливості країн для здійснення в них науково-дослідних робіт. Так, частка недержавних витрат на науково-дослідну діяльність у ВВП (цей показник, на наш погляд, є достатньо показовим з точки зору міри привабливості країни для розміщення в ній науково-дослідних установ) на початку досліджуваного періоду, в 1995 р., була вище середньозваженого по вибірці значення в 21 країні – Великобританії, США, Румунії, Південній Кореї, Швеції, Японії, Франції, Німеччині, Нідерландах, Фінляндії, Ізраїлі, Китаї, Словенії, Бельгії, Словаччині, Чеській Республіці, Литві, Індії, Болгарії, Канаді та Люксембурзі.

В 2008-2010 рр. відповідний показник (частка недержавних витрат на науково-дослідну діяльність в структурі ВВП країни) перевищував середньозважене значення лише в 18 країнах, серед яких – Швеція, Японія, Бельгія, Нідерланди, Фінляндія, Ізраїль, Південна Корея, Сінгапур, Китай, Словенія, Німеччина, США, Австрія, Ісландія, Болгарія, Канада, Португалія та Австралія. Отже, порівняно із початком періоду дослідження, 1995-1997 рр., набули привабливості для розміщення НДД Сінгапур, Австрія, Португалія та Австралія, відносно менш привабливими стали Великобританія, Румунія, Франція, Словаччина, Чеська Республіка, Литва, Індія та Люксембург. Зазначені зміни свідчать про певне зміщення центрів науково-дослідної діяльності та зростання значення країн, що розвиваються як центри створення знань.

Значні зміни відбулись в зазначений період у міжнародній торгівлі технологіями. Якщо на його початку, в 1995-1997 рр., нетто-експортерами технологій були 4 країни – Великобританія, США, Румунія та Російська Федерація (РФ), то за даними 2008 – 2010 рр., експортерами технологій виступали вже 8 країн – Великобританія, США, Франція, Швеція, Японія, Бельгія, Нідерланди, та Фінляндія (РФ та Румунія стали нетто-імпортерами технологій). Характерною особливістю групи країн нетто-експортерів технологій є їх привабливість для здійснення науково-дослідної діяльності (виняток становлять Великобританія та Франція, що в 2008 - 2010 рр. мали рівень недержавного фінансування, нижчий середнього значення по групі досліджуваних країн). Загалом, протягом всього періоду дослідження нетто-експортерами технологій були, за деякими виключеннями, лише розвинуті країни, котрим вдалось побудувати ефективні національні інноваційні системи.

Щодо групи країн, що виступають чистими експортерами високотехнологічної продукції, її склад досить неоднорідний. Сюди належать як розвинуті країни, так і країни, що розвиваються (в основному, це країни Південно-Східної Азії). Нетто-експортерами високотехнологічної продукції на початок періоду дослідження були 16 країн – Великобританія, Південна Корея, Швеція, Японія, Франція, Німеччина, Нідерланди, Фінляндія, Ізраїль, Китай, Мальта, Малайзія, Мексика, Ірландія, Сінгапур та Таїланд. В 2008 – 2010 рр., до числа країн – нетто-експортерів високотехнологічної продукції ввійшли вже 18 країн (нетто-експортерами даної продукції стали також Бельгія, Словенія та Угорщина, Мексика стала нетто-імпортером).

Зазначені трансформації супроводжувались значними змінами в обсягах фінансування інноваційної діяльності, чисельності зайнятих в науково-дослідній сфері і, як наслідок, кількості патентів, що належать резидентам тієї чи іншої країни. Втім, географія виробництва інновацій протягом досліджуваного періоду змінилась незначно. Так, склад групи країн-лідерів за обсягами витрат на дослідження та розвиток, чисельністю зайнятих в науково-дослідній сфері не змінився. Змінились лише місця країн в зазначеній групі, зокрема, відбулось значне поліпшення вищезазначених показників для Китаю. В абсолютному вираженні за чисельністю зайнятих в науково-дослідній сфері і обсягами фінансування інновацій країни, що розвиваються досягли рівня, співставного з розвинутими країнами. Так, станом на 2009 р. у науково-дослідній сфері країн, що розвиваються (із обраної групи) було зайнято майже 40 % всіх дослідників зайнятих в науково-дослідній сфері світу (для розвинутих країн з групи дослідження даний показник становить 55 %) [5].

Дослідження структури міжнародної торгівлі відобразили посилення міжнародної фрагментації виробництва знаннємісткої високотехнологічної продукції, що свідчить про посилення взаємозв'язків та підвищення рівня взаємозалежності високотехнологічних галузей національних економік. Станом на 2010 р. країни, що розвиваються, забезпечували 40 % високотехнологічного експорту світу (у 1995 р. даний показник становив 27%). За рахунок переміщення виробництва, в тому числі і високотехнологічного, з розвинутих країн в країни, що розвиваються, відбувається переформатування світового виробництва. В виробництві високотехнологічної продукції протягом досліджуваного періоду відбулись досить значні зміни, станом на 2010 р. країни, що розвиваються, лідирують за обсягами експорту продукції таких високотехнологічних галузей як «Комп'ютерна техніка» та «Радіоприлади», а в галузях «Медичні прилади» та «Авіакосмічна техніка» їм вдалось покращити свої позиції. Лише в галузі «Фармацевтика» позиції групи країн, що розвиваються, дещо погіршились.

За рахунок такої, ніж у розвинутих країнах, важості факторів виробництва, країнам, що розвиваються вдалось значно покращити свої позиції як виробників високотехнологічної продукції (табл. 2). Особливо значного приросту продуктивності праці, виходячи з оцінки величини валової доданої вартості на одиницю заробітної плати в галузі, вдалось досягнути економікам Польщі, Словаччини (зростання в 1,4 рази), Угорщини (в 1,9 р.), Болгарії (в 2,4 р.), а також – Індії (в 1,6 р.).

Таблиця 2.

Створена додана вартість на одну грошову одиницю заробітної плати в галузі електричних та оптичних приладів, грош. од.

Країна	1995	2009	Відносне відхилення, рази	Країна	1995	2009	Відносне відхилення, рази
Індонезія	2,9807	3,2692	1,0968	Австрія	1,3048	1,3994	1,0725

Індія	1,9407	3,0495	1,5713	США	1,5931	1,3830	0,8681
Китай	2,3775	3,0317	1,2751	Австралія	1,3000	1,3786	1,0605
Ірландія	2,5446	2,5337	0,9957	Естонія	1,2374	1,3605	1,0995
Угорщина	1,3361	2,5261	1,8906	Греція	1,5740	1,3345	0,8479
Туреччина	4,9366	2,4771	0,5018	Іспанія	1,3644	1,3327	0,9768
Словаччина	1,6882	2,2866	1,3545	Люксембург	1,3755	1,2614	0,9170
Мексика	2,0719	2,1813	1,0528	Канада	1,5550	1,2056	0,7753
Болгарія	0,8891	2,1741	2,4453	Італія	1,3248	1,1525	0,8699
Польща	1,4688	2,0497	1,3954	Бельгія	1,3091	1,1425	0,8727
Румунія	2,3452	2,0244	0,8632	Німеччина	1,1035	1,0982	0,9952
Кіпр	1,4554	1,8614	1,2789	Великобританія	1,5041	1,0218	0,6793
Південна Корея	1,6114	1,8251	1,1326	Франція	1,2838	0,8882	0,6919
Японія	1,5995	1,7975	1,1238	Словенія	0,8554	0,8148	0,9526
Латвія	2,3888	1,7897	0,7492	Чилі	-	-	-
Данія	1,3856	1,7832	1,2870	Швейцарія	-	-	-
Мальта	2,2574	1,6822	0,7452	Ізраїль	-	-	-
Португалія	1,3358	1,6686	1,2491	Таїланд	-	-	-
Литва	1,2379	1,5675	1,2663	Норвегія	-	-	-
РФ	1,3090	1,5216	1,1624	Сінгапур	-	-	-
Швеція	1,4348	1,4997	1,0452	Малайзія	-	-	-
Фінляндія	1,7338	1,4389	0,8299	Нова Зеландія	-	-	-
Чеська Республіка	1,7159	1,4261	0,8311	Ісландія	-	-	-
Бразилія	1,8535	1,4243	0,7684	Філіппіни	-	-	-
Нідерланди	1,5957	1,4175	0,8883	-	-	-	-

*Систематизовано за даними: The World Input-Output Database (WIOD): Socio-Economic Accounts [8].

В розвинутих країнах показник продуктивності праці в даній галузі протягом досліджуваного періоду знизився майже в усіх країнах даної групи, за винятком Австрії, Австралії та Естонії.

Виражена у величині доданої вартості на одиницю заробітної плати продуктивність праці – не єдиний індикатор трансформації глобального інноваційного простору. Важливе значення мають умови інноваційної діяльності в країні. Які умовно можна розділити на загальні, що являють собою загальні умови господарювання в країні (економічна політика уряду, політична стабільність, ефективне інституційне забезпечення, розвинена інфраструктура та ін.) та інноваційні, що характеризують країну з точки зору здійснення в ній інноваційної діяльності, розміщення наукомістких виробництв (якість людського капіталу, рівень захисту прав інтелектуальної власності, розвиток науки, трансферт знань та ін.).

Протягом досліджуваного періоду значно зросли обсяги міжнародної торгівлі проміжною та готовою високотехнологічною продукцією, що є проявом зростаючого рівня залученості країн до глобальної інноваційної мережі. Втім, вплив інтеграції до глобальної інноваційної мережі на якісні характеристики економічного розвитку окремих країн різний. Так, роль деяких країн (початкова, проміжна чи прикінцева ланка виробництва) в цій мережі протягом досліджуваного періоду змінилася, а деяких, навпаки, закріпилась і посилилась. До того ж, з 1995 по 2010 рр. обсяги торгівлі високотехнологічною продукцією характеризувались більш значними темпами зростання, ніж витрати на науково-дослідну діяльність та зайнятість в цій сфері.

Аналіз динаміки торгівлі високотехнологічною продукцією та деяких показників економічного розвитку (додана вартість, зайнятість та заробітна плата) здійснений на прикладі групи галузей електричних та оптичних приладів (як достатньо показової та поширеної галузі високотехнологічного виробництва) виявив певну залежність темпів зростання зазначених показників економічного розвитку від темпів зростання обсягів та зміни структури торгівлі зазначеною продукцією [4].

Так, здебільшого, високі темпи зростання обсягів, значна зміна структури торгівлі (збільшення/зменшення частки проміжної продукції у імпорту/експорті високотехнологічної продукції) супроводжуються значними змінами у чисельності зайнятих, доданої вартості та сукупній заробітній платі в національних високотехнологічних виробництвах. В той же час, низькі темпи приросту обсягів торгівлі, що притаманні, в основному розвинутих економікам супроводжуються незначним зростанням або навіть і скороченням (як, наприклад, в Японії) зазначених показників економічного розвитку. Також виділяються країни із середніми темпами зростання обсягів зовнішньої торгівлі і порівняно високими темпами зростання показників доданої вартості, чисельності зайнятих, та сукупної заробітної плати (Індонезія, Ірландія, Фінляндія, Данія та Кіпр). Це дозволило зробити припущення, що зростання аналізованих показників економічного розвитку у деяких країнах, переважно, визначається зростанням рівня інтегрованості до світових виробничо-збутових мереж високотехнологічної продукції, а в деяких країнах – іншими, не пов'язаними з зовнішньою торгівлею, факторами.

Зроблене припущення було підтверджене трьох-факторною лінійною моделлю впливу обсягів імпорту проміжної високотехнологічної продукції та обсягів експорту проміжної та готової високотехнологічної продукції на обсяги доданої вартості наукоємних виробництв (група галузей електричних та оптичних приладів). Економіко-математична модель вказує на високий рівень залежності показників доданої вартості від показників зовнішньої торгівлі. Результати дослідження групи галузей електричних та оптичних приладів дозволяють припустити аналогічну залежність показників економічного розвитку всього національного наукоємного виробництва від обсягів міжнародної торгівлі наукоємною продукцією. Найвищими темпами зростання обсягів зовнішньої торгівлі високотехнологічною продукцією відзначились дві країни з економікою, що розвивається (Китай та Індія), дев'ять розвинутих країн (Угорщина, Чеська Республіка, Словаччина, Румунія, Польща, Латвія, Болгарія, Литва та Естонія) та одна країна з перехідною економікою (Російська Федерація) (це країни з більш як п'ятикратним приростом обсягів зовнішньої торгівлі високотехнологічною продукцією за період з 1995 р. по 2010 р.) (табл.3).

Таблиця 3.
Країни з високими темпами зростання обсягів зовнішньої торгівлі високотехнологічною продукцією

Країни	Зростання обсягу зовнішньоторгівельного обороту високотехнологічною продукцією, рази	Зростання обсягу зовнішньоторгівельного обороту продукцією галузі електричних та оптичних приладів, рази	Зростання обсягів доданої вартості в галузі електричних та оптичних приладів, рази
Китай	21,69	15,55	8,11
Угорщина	16,24	13,31	10,73
Чеська Республіка	15,27	12,31	4,08
Словаччина	13,65	12,61	5,67
Румунія	13,00	12,40	55,69
Польща	11,48	9,30	3,80
Індія	9,55	10,57	5,39
Латвія	8,67	6,44	4,27
Болгарія	7,17	7,88	91,29

РФ	6,16	4,48	16,96
Литва	5,33	4,85	2,97
Естонія	5,33	4,67	8,45

*Систематизовано за даними: STAN Bilateral Trade Database by Industry and End-use category [7],
The World Input-Output Database (WIOD) : Socio-Economic Accounts [8].

Склад групи країн з високими темпами зростання обсягів зовнішньої торгівлі високотехнологічною продукцією досить характерний для досліджуваного періоду, оскільки з 1995 по 2010 рр. саме в цих країнах економічне зростання відбувалося більш високими темпами, ніж в більшості розвинених країн. Зазначені країни мають як специфічні, так і спільні фактори зростання рівня інтеграції до глобальної мережі виробництва та збуту наукоємної продукції. Як наслідок, спостерігається зростання обсягів доданої вартості наукоємних галузей національного виробництва з наступним зростанням оплати праці та зайнятості.

Основними факторами вищеописаної трансформації глобального інноваційного простору були нижча вартість факторів виробництва в країнах, що розвиваються, доступ до великих ринків, наявність кваліфікованих спеціалістів, сприятливий інвестиційний клімат тощо. Наприклад, країни, що розвиваються характеризуються вищим показником створеної доданої вартості на одиницю виплаченої заробітної плати в наукоємних галузях, що свідчить про забезпечення високої рентабельності виробництва за рахунок низької оплати праці. Лібералізація зовнішньоекономічної політики ряду країн, що розвиваються та деяких країн з емерджентними ринками стала передумовою значного зростання рівня їх залученості до глобальних виробничо-збутових мереж високотехнологічної продукції. Це, в свою чергу, призвело до високого зростання обсягів міжнародної торгівлі цих країн вищезазначеною продукцією та наступним зростанням показників соціально-економічного розвитку (доданої вартості, зайнятості та заробітної плати в наукоємних галузях).

Висновки. Основними трендами світового інноваційного простору є збільшення знанемісткості світової економіки та підвищення інноваційної активності, зростання обсягів міжнародної передачі знань та розширення міжнародного співробітництва у сфері інновацій, міжнародна фрагментація високотехнологічного виробництва та зростання обсягів міжнародної торгівлі знанемісткою продукцією. Втім, зазначені зміни відбуваються нерівномірно, що призводить до змін значимості провідних країн, а в деяких випадках – до якісної трансформації їх ролі в глобальному інноваційному просторі.

В міжнародній структурі виробництва інновацій (оцінюється за показниками фінансування науково-дослідної діяльності, зайнятих в науково-дослідній сфері, кількості патентів) значних змін не відбулося, за винятком значного зростання виробництва інновацій в Китаї. Найбільш суттєві зміни в глобальній інноваційній мережі пов'язані із зростанням важливості Китаю як місця проведення науково-дослідної діяльності та перетворенням його на найбільшого експортера високотехнологічної продукції.

Основним проявом трансформації глобального інноваційного простору стало переміщення високотехнологічного виробництва в країни, що розвиваються та країни з емерджентними економіками (Китай, Індонезія, Філіппіни, Словенія та ін.). Станом на 2008-2010 рр. за цими країнами закріпилася роль прикінцевих ланок виробництва високотехнологічної продукції, вони стали нетто-імпортерами проміжної високотехнологічної продукції та нетто-експортерами готової високотехнологічної продукції.

Інтеграція України в глобальну інноваційну мережу сприятиме розвитку і реалізації наявного науково-технологічного та інноваційного потенціалу, а більш тісна інтеграція наукоємного вітчизняного господарства в світове, як свідчить досвід інших постсоціалістичних країн, стане каталізатором розвитку даних галузей та суміжних з ними, що позитивно впливатиме на соціально-економічний розвиток країни в цілому.

Література.

1. Klinger B., Lederman D.. Innovation and Export Portfolios / Klinger B., Lederman D. // World Bank, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/8362>
2. Lederman D. The Business of Product Innovation : International Empirical Evidence. / Lederman D. // World Bank. – 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/4036>
3. Lederman D., Saenz L. Innovation and Development around the World, 1960-2000 / Lederman D., Saenz L.// World Bank, Washington. – 2005. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/>
4. Паламарчук Д. М. Integration into global production and marketing networks as a factor of influence on national economic development / Д. М. Паламарчук // Актуальні проблеми економіки. – 2013. - №11.
5. Паламарчук Д. М. Міжнародна фрагментація виробництва високотехнологічної продукції / Паламарчук Д. М. // Галицький економічний вісник. — 2013. — №1(40), ст. 31 - 39.
6. UNESCO Institute for Statistics Database. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stats.uis.unesco.org/>
7. STAN Bilateral Trade Database by Industry and End-use category. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stats.oecd.org/>
8. World Input-Output Database. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wiod.org>

References.

1. Klinger, B. and Lederman, D. (2006), "Innovation and Export Portfolios" World Bank, [Online], available at: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/8362>, (Accessed 27 Aug 2013).
2. Lederman, D. (2009), "The Business of Product Innovation : International Empirical Evidence." World Bank, [Online], available at: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/4036>, (Accessed 27 Aug 2013).
3. Lederman, D. and Saenz, L. (2005), "Innovation and Development around the World, 1960-2000" World Bank, [Online], available at: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/>, (Accessed 27 Aug 2013).
4. Palamarchuk, D. M. (2013), "Integration into global production and marketing networks as a factor of influence on national economic development", Aktualni problemy ekonomiky №11.
5. Palamarchuk, D. M. (2013), " International fragmentation of production of high-tech products", Halytskyy ekonomichnyy visnyk №1(40), pp. 31–39.
6. UNESCO Institute for Statistics Database, [Online], available at: <http://stats.uis.unesco.org/>, (Accessed 19 Aug 2013).
7. STAN Bilateral Trade Database by Industry and End-use category. , [Online], available at: <http://stats.oecd.org/>, (Accessed 21 Aug 2013).
8. World Input-Output Database. , [Online], available at: <http://www.wiod.org>, (Accessed 21 Aug 2013).

Стаття надійшла до редакції 18.09.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"